”

ЗАДАННІ

5 клас

для правядзення першага этапу рэспубліканскай алімпіяды па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

(Максімальная колькасць балаў-47)

Заданне 1. Якія словы вымаўляюцца так: *Максімальны бал — 5.*

Гукі	Словы	Гукі	Словы
[л’охка]		[йал’інка]	
[б’ароска]		[с’н’эх]	
[фудбол]		[дз’ац’ка]	
[спарцм’эн]		[с’п’авак]	
[проз’ба]		[рэшчык]	

Заданне 2.Адзначце нумары слоў (спалучэнняў слоў), якія напісаны правільна (без памылак).

1.Устрыца
2.Востры
3.Збожжа
4.Эмма
5.Хутка мчаў
6.Восемь
7.Бясшумна
8.Разведчык
9.Стагоддзямі
10.Фауна
11.Паўднѐва-усходні
12.Газета “Звязда” узнагародзіла

Заданне 3. Узнавіце фразеалагізмы, дапісаўшы іх канцавыя кампаненты. *(Максімальны бал = 7 балаў (1 фразеалагізм = 1 бал)*

Як кот________________________ .
Куды вочы_____________________ .
Хоць касою_____________________ .
З мухамі ў____________________ .
Востры на___________________ .
Няма дзе яблыку_____________________ .
Як снег на___________________ .

Заданне 4. Суаднясіце змест дзвюх частак табліцы:

Максімальны бал — 5.

А. Намокнуть от росы	**1.** Бляшанка
Б. Жестяная банка	**2.** Гасцяваць
В. Жидкое мучное блюдо	**3.** Абрасіцца
Г. Пребывание в гостях	**4.** Пералетаваць
Д. Пережить лето	**5.** Верашчака

АДКАЗ : А___ Б ___ В___ Г___Д___

Заданне 5. Зрабіце сінтаксічны разбор сказа, дайце яму характарыстыку(просты ці складаны, па мэце выказвання, па інтанацыі, развіты ці неравіты), вылучыце дзеяслоўнае і назоўнікавае словазлучэнне, зрабіце іх сінтаксічны разбор. *(Максімальная колькасць балаў – 4: па 1 за разбор па членах і за характарыстыку, па 0,5 за выпісанае словазлучэнне, па 0,5 за разбор словазлучэння)*

На ўзлеску злёгку пажаўцелі беластволыя бярозкі.

1.________________________________

2.________________________________

Заданне 6. Пабудуйце разбураны верш, пастаўце знакі прыпынку.

Максімальны бал — 5 (2 балы за правільную пабудову верша, 0,5 за кожны правільна пастаўлены знак прыпынку)

Палюбі яе спачатку
Што яна – да ведаў крок
І засвоіш ты дзіцятка
Кніга мудрасці глыток

____
____
____
_____________________________________ .

Заданне 7. Запішыце словы па- беларуску

Максімальны бал — 6.

Инженер	
Легенда	
Яблоко	
Сердце	
Компьютер	
Жёлтый	

Заданне 8. Устанавіце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў.

Максімальны бал — 5.

А. Супастаўленне двух прадметаў або дзвюх з’яў на аснове іх падабенства.	1. Прыказкі
Б. У іх занатаваны мудрыя запаветы народа, багаты калектыўны вопыт паводзін у грамадстве, набытыя за стагоддзі жыццёвыя ўрокі, акрэслены маральныя законы і правілы, якім чалавеку заўсёды трэба кіравацца.	2. Прыкметы
В.Трапныя народныя выслоўі, у якіх прадказваецца пэўны вынік, пацверджаны шматвяковым народным вопытам.	3. Павер’і
Г. Народжаны няўменнем чалавека растлумачыць многія прыродныя з’явы, яго страхам. Заснаваны на фантазіі, выдумцы, часам на містыцы.	4. Гумар
Д. Паказ жыццёвых з’яў або чалавека ў камічным, смешным выглядзе; нязлосны, добразычлівы смех.	5. Параўнанне

АДКАЗ : А___ Б ___ В___ Г___Д___

Заданне 9. Запішыце назвы твораў, з якіх прыведзены ўрыўкі, назавіце аўтараў гэтых твораў. *Максімальны бал = 10 балаў(па 1 за назву твора і яго аўтара)*

Урывак	**Назва твора**	**Аўтар**
На месцы, дзе сёння шум-гоман азёр, На золаку раннім крык чаек, Быў некалі цёмны нязведаны бор, Быў лес без канца і без краю.		
Не дзіва, што тут, каля крынічкі, кіпела жыццё, бо кожнаму		

хацелася стаць бліжэй да вады, каб палюбавацца на сваё ўласнае хараство ў яе люстры, як гэта любілі рабіць прыгожыя краскі.		
Чуеш, спяваюць зоры, Якія дзіўныя галасы У гэтым нябесным хоры!		
Ніхто з дамашніх не згадае, Чым рэчка Костуся займае, Якая іх звязала сіла, І чым яна так хлопцу міла.		
Дагарэў за брамай небакрай, Месяц паміж воблачкаў плыве. Выйду зноў, як у мінулы май, Басанож прайдуся па траве.		

Даведкі

5 клас

Заданне 1. Якія словы вымаўляюцца так: *Максімальны бал — 5.*

Гукі	Словы	Гукі	Словы
[л’охка]	Лёгка	[йал’інка]	Ялінка
[б’ароска]	Бярозка	[с’н’эх]	Снег
[фудбол]	Футбол	[дз’ац’ка]	Дзядзька
[спарцм’эн]	Спартсмен	[с’п’авак]	Спявак
[проз’ба]	просьба	[рэшчык]	рэзчык

Заданне 2. Узнавіце фразеалагізмы, дапісаўшы іх канцавыя кампаненты.
(Максімальны бал = 7 балаў (1 фразеалагізм = 1 бал)

Як кот *наплакаў*
Куды вочы *глядзяць*
Хоць касою *касі*
З мухамі ў *носе*
Востры на *язык*
Няма дзе яблыку *ўпасці*
Як снег на *галаву*

Заданне 3. Суаднясіце змест дзвюх частак табліцы:

Максімальны бал — 5.

А. Намокнуть от росы	**1.** Бляшанка
Б. Жестяная банка	**2.** Гасцяваць

В. Жидкое мучное блюдо	**3.** Абрасіцца
Г. Пребывание в гостях	**4.** Пералетаваць
Д. Пережить лето	**5.** Верашчака

АДКАЗ : А_3__ Б _1__ В__5_ Г_2__Д__4_

Заданне 4. Разбярыце сказ па членах сказа, дайце яму характарыстыку, вылучыце дзеяслоўнае і назоўнікавае словазлучэнне, зрабіце іх сінтаксічны разбор. *(Максімальная колькасць балаў – 4; па 1 за разбор па членах і за характарыстыку, па 0,5 за выпісанае словазлучэнне, па 0,5 за разбор словазлучэння)*

На ўзлеску злёгку пажаўцелі беластволыя бярозкі. (апавядальны, няклічны, просты, развіты) – падкрэсліць члены сказа.

1. Пажаўцелі злёгку (дзеяслоў, прыслоўе) , пажаўцелі на ўзлеску (дзеяслоў, назоўнік) – вызначыць галоўнае і залежнае слова.
2. Беластволыя бярозкі (прыметнік, назоўнік) – вызначыць галоўнае і залежнае слова.

Заданне 5. Пабудуйце разбураны верш, пастаўце знакі прыпынку.

Максімальны бал — 5 (2 балы за правільную пабудову верша, 0,5 за кожны правільна пастаўлены знак прыпынку)

Кніга – мудрасці глыток **,**
Палюбі яе спачатку **,**
І засвоіш ты **,** дзіцятка **,**
Што яна – да ведаў крок **.**

Заданне 6. Запішыце словы па беларуску

Максімальны бал — 6.

Инженер	Інжынер
Легенда	Легенда
Яблоко	Яблык
Сердце	Сэрца
Компьютер	Камп'ютар
Жёлтый	Жоўты

Заданне 7. Устанавіце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў. *Максімальны бал — 5.*

А. Сістэма падзей у творы, дзе развіваецца і раскрываецца характар.	1. Прыказкі

Б. У іх занатаваны мудрыя запаветы народа, багаты калектыўны вопыт паводзін у грамадстве, набытыя за стагоддзі жыццёвыя ўрокі, акрэслены маральныя законы і правілы, якім чалавеку заўсёды трэба кіравацца.	2. Прыкметы
В.Трапныя народныя выслоўі, у якіх прадказваецца пэўны вынік, пацверджаны шматвяковым народным вопытам.	3. Павер'і
Г. Народжаны няўменнем чалавека растлумачыць многія прыродныя з'явы, яго страхам. Заснаваны на фантазіі, выдумцы, часам на містыцы.	4. Гумар
Д. Паказ жыццёвых з'яў або чалавека ў камічным, смешным выглядзе; нязлосны, добразычлівы смех.	5. Сюжэт

АДКАЗ : А__5_ Б _1__ В_2__ Г_3__Д_4__

Заданне 8. Запішыце назвы твораў, з якіх прыведзены ўрыўкі, назавіце аўтараў гэтых твораў. *Максімальны бал = 10 балаў(па 1 за назву твора і яго аўтара)*

Урывак	**Назва твора**	**Аўтар**
На месцы, дзе сёння шум-гоман азёр, На золаку раннім крык чаек, Быў некалі цёмны нязведаны бор, Быў лес без канца і без краю.	"Ля вогнішч начлежных"	М.Танк
Не дзіва, што тут, каля крынічкі, кіпела жыццё, бо кожнаму хацелася стаць бліжэй да вады, каб палюбавацца на сваё ўласнае хараство ў яе люстры, як гэта любілі рабіць прыгожыя краскі.	"Крыніца"	Я.Колас
Чуеш, співаюць зоры, Якія дзіўныя галасы У гэтым нябесным хоры!	"Зоры співаюць"	А.Грачанікаў
Ніхто з дамашніх не згадае, Чым рэчка Костуся займае, Якая іх звязала сіла, І чым яна так хлопцу міла.	"На рэчцы"	Я.Колас
Дагарэў за брамай небакрай, Месяц паміж воблачкаў плыве. Выйду зноў, як у мінулы май, Басанож прайдуся па траве.	"Бацькаўшчына"	У.Караткевіч